

ПРАВО НА ДЕМОКРАТСКА ВЛАДА И ЛЕГИТИМНАТА ОСНОВА ЗА НЕГО

Апстракт: Сè до скоро на потребата за демократија се гледаше како на внатрешна работа на државата и се прифаќаше системот кој го оправдуваше мнозинството од населението во неа. Оваа практика се менува. Најнапред, иако меѓународното право не ја поставува демократија како услов за државност - сè поголем е притисокот на меѓународната заедница кон државите во однос на воспоставувањето демократски стандарди. Понатаму, најчесто демократијата се поврзува со одржување слободни и фер избори, но тоа веќе не е доволен предуслов за некоја држава да се смета за демократска.

Поради тоа што исклучивото фокусирање на изборните резултати, не е доволен тест за демократска легитимност, потребно е да се определи кои се претпоставките за поголема демократизација на општеството? Најважните документи за човековите права го потенцираат правото на сите граѓани да партиципираат во политичкиот живот на нивните општества, а волјата на народот ја поставуваат како основа за авторитетот на власта. Иако демократијата сè уште не е обигаторна норма која ја дисквалификува државата од државноста, дури и во случај на широки повреди на човековите права, постои простор за определување на генерални стандарди кои би ја сублимирале заштитата на човекови права и воспоставувањето демократски институции како израз на стабилност и на легитимност на државите.

Клучни зборови: *демократија, мнозинство, влади, стандарди, меѓународно право, меѓународна заедница*

Вовед

Не постои општоприфатена дефиниција за демократијата. Примарното значење на демократијата е: сите врз кои одлуката има влијание, треба да имаат шанса да партиципираат во нејзиното креирање, директно или преку избрани претставници; додека нејзиното второстепено значење е да преовладува волјата на мнозинството. Во политичката наука постои изненадувачки јака тенденција демократијата да се изедначува единствено со мнозинската демократија и да се одбива

да се признаат и другите типови на демократија, како на пример консензуална и делиберативна, како алтернативни и еднакво легитимни.

Иако најчесто демократијата се поврзува со концептот на владеење на мнозинството и одржување слободни и фер избори, слободни и фер избори не се доволен услов за некоја држава да се смета за демократска.¹ Оттаму, фокусирањето само на изборните резултати не е доволен тест за демократската легитимност а значењето на демократијата се доведува во прашање, уште повеќе во моменти на криза, кога консензусот на легитимноста на владиниот авторитет е скршен.²

Не постои меѓународна норма која ја поставува демократијата како задолжителен облик на владеење, а односот меѓу меѓународното право и демократијата е комплициран. Иако најважните документи за човековите права го потенцираат правото на сите граѓани да партиципираат во политичкиот живот на нивните општества и според кои волјата на народот треба да биде основа за авторитетот на власта, демократијата сè уште не е обигаторна норма која ја дисквалификува државата од државноста.³ Но меѓународна тенденција е да се инсистира на постоење демократија во државата, како начин на легитимизација на волјата на народот. Поради постоењето на различни идеали или легитимни верзии на демократијата, се поставува прашање која од нив е вистинска демократија за која меѓународната заедница треба да се залага да биде воспоставена, односно кој модел е најсоодветен за да добие форма на

---

¹) Особено поради тоа што исходот од изборите може да биде недемократски, а контроверзен пример за тоа е мајоризацијата, кога изборите ја охрабруваат исклучиво мнозинската фракција, и наместо да се обезбеди сите граѓани да имаат влијание врз одлуките кои имаат ефект врз нивниот живот, изборите ги оставаат членовите на малцинската група без никакво влијание, Brad. R. Roth, *The illegality of pro - democratic invasion pacts*, *Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

²) Иако поддршката за компетативен изборен процес има големо значење насекаде низ светот, има и такви кои спорат дека тој е основа за демократски вредности. На пример лидерот на Уганда, Јовери Мусивини, спори дека мултипартискиот изборен натпревар систематски не успева да продуцира демократски исход во општествата каде што политичката поларизација резултира во религиозни и етнички превирања, Yoweri Museveni, *Interview*, *Africa Report*, Vol. XXXVIII, No 4 (July – August 1993, p.p. 23-25) во *Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

³) Повеќе кај James Crawford, *The Creation of States in International Law*, Oxford university press, 2006, Кревфорд се залага за развој на институции на меѓународно право кои ќе ја зајакнат демократијата и ќе бидат воспоставени со замен договор склучен во рамки на меѓународни и регионални организации, кои делуваат во согласност со делот 8 од Повелбата, а не преку унилатерална акција

општо прифатен демократски стандард кој условно би можел да биде меѓународно облигаторен?

Стандард за демократија

Демократијата може да има повеќе облици, односно постојат различни видови демократии, но некои од нив се подобра база и претставуваат плодна почва за развој и заштита на правата на различните групи во општеството, содржат повеќе механизми и се пофлексибилни во однос на промовирање и акомодирање на различностите.⁴

Бидејќи исклучивото фокусирање на изборните резултати не е доволен тест за демократска легитимност, потребно е да постојат претпоставки за поголема демократизација на општеството, освен слободните и фер избори, земени како минимум договорен стандард за демократија.⁵ Одредени автори предлагаат критериуми за демократија како предуслови кои уживаат широка поддршка дури и кај оние кои не се согласуваат со деталите во врска со дефинирањето и мерењето на демократијата. Предложените критериуми за постоење на демократија се: 1) Право на глас 2) Право да се биде избран 3) Право на политичките лидери да се натпреваруваат за поддршка и гласови 4) Избори кои се

---

⁴) Постојат повеќе теоретски правци кои различно ја опишуваат демократијата, и со тоа потенцираат различни нејзини аспекти. Според *перфекционистичките теории* кои се во блиска врска со теориите на Џон Стјуарт Мил, демократијата е метод за промовирање на одредени вредности на индивидуите како на пример самореализацијата, која е во врска со капацитетот да се биде вклучен во јавниот живот, но и воспоставување на дух на братство и социјална солидарност. Репрезентативната влада, како одлика на демократијата, е основа за добра влада, која овозможува социјална добросостојба, а сувереноста, или нејзината врвна моќ произлегува од целокупниот агрегат на заедницата; *Плуралистичкиот концепт на демократија* е вид елитистички поглед на демократијата кој на прво место ги става групите или фракциите (повеќе отколку индивидуите) и тие се главни актери на политичкиот натпревар. За плуралистите, најдобар вид демократија е либералната демократија, бидејќи таа превенира која било група или фракција, да стекне монопол на моќ; *Епистемиолошкиот концепт на демократијата* ја потенцира важноста од колективна дискусија која помага да се донесат морално коректни решенија. Според овој епистемиолошки поглед, за да се донесе добро решение е потребно: учество на сите заинтересирани страни во процесот на дискусија и носење одлуки; партиципативност врз основа на разумно иста база и без каков и да е притисок; можност да се изразат своите интереси и да се оправдаат врз база на вистински аргументи; соодветна големина на групата која ја максимизира можноста за правилен резултат; непостоење на ограничувачки малцинства; промена на композицијата на мнозинствата и на малцинствата во зависност од прашањата; и непостоење на преголема емотивност во врска со прашањето, повеќе кај Carlos Santiago Nino, *The Constitution of deliberative democracy*, Yale university press, New Haven & London 1996

⁵) GA Res. 45/150 (1990) Enhancing the effectiveness of the principle of periodic and genuine elections

слободни и фер 5) Слобода на здружување 6) Слобода на изразување 7) Алтернативни извори на информации 8) Институциите кои ги носат јавните одлуки се зависни од гласачите.⁶

Освен оваа поделба значајно е тоа што најважните документи за човековите права, го потенцираат правото на сите граѓани да учествуваат во политичкиот живот на нивните општества.⁷ Оттаму, идејата за демократија, рефлектирана во меѓународните документи, не е едноставно идеја за владеење на мнозинството, туку рефлексивна идеја дека секој човек, без разлика дали е член на малцинство или на мнозинство, има основни права, вклучувајќи го и правото да учествува во јавниот живот. Идејата за човекови права не е само поврзување на индивидуалната моќ со јавната моќ, туку и заштита на тој/таа од злоупотребите кои јавната моќ може да ги врши врз индивидуата.⁸ Поради барањето за постоење на демократија како формален услов на државност (од страна на ЕУ) како и поставеноста на граѓанската партиципација во меѓународните документи за човекови права, некои теоретичари сметаат дека се назира почеток на раѓање на право на демократска влада кое може да создаде обврска за меѓународната заедница да ја промовира и заштити демократијата.

Зошто е потребна демократска основа за државата?

Сè до скоро на барањето за демократија се гледаше како на внатрешна работа на државата, односно се прифаќаше системот кој го оправдуваше мнозинството од населението во државата. Но веќе оваа практика се менува и државите воспоставуваат тест за демократска легитимизација на новите влади. Иако меѓународното право не ја поставува демократија како услов за државност,⁹ сè поголем е притисокот на меѓународната заедница кон државите во однос на воспоставувањето

---

⁶) Robert A Dahl, *Polyarchy: Participation and Opposition*. New Haven: Yale University press, 1971, kaj Arend Lijphart, *Patterns of Democracy, Government forms and performance in thirty-six countries*, Yale University 1999

⁷) Документите кои ги стипулираат овие определби се познати, а основата е во членот 25 на Меѓународниот пакт за граѓански и политички права и во членот 21 на Универзалната декларација за човекови права (*Universal Declaration on Human Rights, 1948*), според кои волјата на народот треба да биде основа за авторитетот на власта

⁸) James Crawford, *Democracy and the body of international law at Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

⁹) Види повеќе kaj Donald L. Horowitz, *A Right to Secede? at Secession and self-determination*, edited by Stephen Macedo and Allen Buchanan, New York University press, 2003

демократски стандарди. Денес се инсистира на постоење на демократија како услов за признавање на државност, а меѓу првите организации која исполнувањето на демократски критериуми го постави како услов за признавање или за воспоставување дипломатски односи, е ЕУ.¹⁰ Освен тоа, постоењето на демократија и почитувањето на човековите права се неопходни за државите кои сакаат да бидат примени во членство на ЕУ, односно како што е утврдено со критериумите од Копенхаген,¹¹ за да станат членки државите мораат да бидат плурални, редовно да спроведуваат слободни избори со тајно гласање, да го почитуваат владеењето на правото, да се потписнички на Европската конвенција за човекови права и фундаментални слободи.

Но односот меѓу демократијата и меѓународното право е сложен, особено поради тоа што често на демократијата се гледа преку призмата на нејзиното можно насилно наметнување. Од друга страна, одредени карактеристики на меѓународното право, сами по себе не се демократски (како конзервативниот аспект на принципот на самоопределување, супермацијата на меѓународното право во однос на внатрешното право...) но придонесуваат за развој на други вредности.¹²

Една од причините поради која толку се инсистира за демократизација на државите, е тоа што често се смета дека демократските држави помалку влегуваат во војна. Но и демократските режими исто така можат да ги прекршуваат правата, особено оние на малцинствата.¹³ За многумина, можеби не демократијата сама по себе, туку преминот кон демократија, односно демократизацијата на државите, а особено на авторитативните, често ги ослободува потиснатите националистички или религиозни чувства, кои одеднаш, многу брзо имаат тенденција да бидат екстремни и фундаменталистички, па оттаму пред да се инсистира на демократизација на општествата, потребно е да се одговори дали демократијата, особено демократијата во земјите во развој, може да

---

¹⁰) На пример државите на поранешна Југославија и СССР можеа да бидат признати ако се конструирале себеси врз демократска база, но ова не се однесува на статусот на држави кои веќе постојат според меѓународното право, туку во однос на новите држави, макар што и тука примената на критериумите беше селективна и се разликуваше од случај до случај.

¹¹) Conclusions of the Presidency, European Council in Copenhagen, 21 – 22.06.1993 (SN 180/1/93 REV 1)

¹²) Повеќе кај James Crawford, *The Creation of States in International Law*, Oxford university press, 2006

¹³) *ibid*

го акомодира етничкиот национализам?¹⁴ Оттаму ако државата не е добро институционализирана и не определува соодветни лимити, демократијата и мултиетничкиот натпревар може да донесат големи политички проблеми.¹⁵

„Легитимна” основа за воспоставување демократски режими

Оправдување за сè погласните барања за демократизација на општествата одредени теоретичари ги лоцираат уште во Декларацијата за независност на САД, која (за тоа време) понудила радикални предлози: Владите своето право на управување треба да го извлечат од оние со кои владеат а тоа на владата и дава легитимитет! И двесте години подоцна, според нив, овие две претпоставки сè уште се радикални, иако сè повеќе владите признаваат дека народот е извор на нивната легитимност, а демократијата е на пат да стане глобална обврска, промовирана и заштитена преку колективен меѓународен процес.¹⁶ Според генералниот секретар на ОН: „Сè повеќе се признава дека доброто управување е основа за исполнување на целите на одржлив развој, просперитет и мир... Добрата влада го опфаќа во себе владеењето на правото, ефективни државни институции, транспарентност и одговорност во управувањето со јавните работи, почитувањето на човековите права и значајно учество на сите граѓани во политичкиот процес во нивните земји и во одлуките кои влијаат врз нивните животи”.¹⁷

---

¹⁴) Освен што демократијата се поврзува со остварувањето на човековите права, демократијата се смета за моќна алатка за надминување на различните конфликти во државата и градење стабилни општества, иако во некои околности, токму демократијата поттикнува поголеми барања и аспирации за независна државност од страна на различните групи кои постојат во државата, Rein Mullerson, *Sovereignty and Secession: then and now, here and there at Secession and international Law, Conflict Avoidance and - Regional Appraisals*, Edited by Julie Dahliz, Asser press, 2003

¹⁵) Atul Kohli, *Self – Determination Movements in India at Self –determination of peoples, Community, Nation and State in Interdependent World*, edited by Wolfgang Danspeckgruber, Lynne Rienner Publishers, Inc, 2002, стр 314, за Кохли, демократијата во земјите во развој и ги охрабрува етничките конфликти, но и под одредени околности, дава рамка за справување со нив.

¹⁶) Thomas M. Franck at *Democratic Governance and International Law, Legitimacy and democratic entitlement at Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

¹⁷) report of the Secretary – General on the work of the Organization, GAOR, 52nd Sess., Supp. No. I (A/52/I), 1997, p.5, para 22., kaj Thomas M. Franck at *Democratic Governance and International Law, Legitimacy and democratic entitlement at Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

Но, прашањата се отворени и некои од нив вклучуваат: Дали глобалното општество е подготвено за ера во која само демократијата и владеењето на правото ќе бидат легитимни да ги валидизираат владите? Дали сведочиме за развој на систем на меѓународни правила кој дефинира минимални предуслови кои е неопходно да се исполнат за демократскиот процес да практикува моќ? Какви норми таквиот систем ќе опфати? Следствено, дали меѓународната заедница е способна, за развој на институционална и на нормативна рамка за мониторирање на тие предуслови? Дали заедницата на нации е способна колективно да ја препознае и да ја санкционира неусогласеноста?¹⁸

Според теоретичарите, сè уште не сме таму, но се насираат почетоците на таков нов свет во кој граѓаните од секоја држава ќе гледаат на меѓународното право и на организациите како на гарантори на нивниот пристап до политичката моќ и партиципација во социеталните одлуки. За некои ова нема да е ништо повеќе отколку она што постои и што е заштитено со домашниот политички ред, додека за други ќе значи остварување на сонот. На овој начин меѓународното право ќе дејствува не само во свој сопствен интерес, туку и во интерес на граѓаните на државите, бидејќи легитимноста на меѓународниот режим се наоѓа во легитимноста на националните режими.¹⁹ Капацитетот на меѓународната заедница да ја црпи легитимноста од националните влади, зависи не само од нејзиниот капацитет да мониторира избори или да го признае кредибилитетот на делегатите на односниот режим во Генералното собрание на ОН, туку и од степенот до кој таквата меѓународно валидирачка активност еволуирала од *ad hoc* до нормативна, а тоа е степенот до кој процесот на легитимизација сам по себе станал легитимен.

Во меѓународен контекст, легитимноста е постигната, ако тие на кои се однесува правилото, гледаат на правото или на институцијата која го креира правилото, како нешто што постои и што оперира во

---

¹⁸) Thomas M. Franck at Democratic Governance and International Law, Legitimacy and democratic entitlement at Democratic Governance and International Law, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000.

¹⁹) За Франк овој процес на раѓање на демократско овластување започнува со поглавјата XI и XII на Повелбата на ОН според кој може да се интервенира и да се валидира демократскиот процес во териториите под старателство, а подоцна поголем чекор е направен со усвојувањето на Универзалната декларација за човекови права во 1948 година, која иако е резолуција и нема освежувачка сила е донесена со голема поддршка, има добра позиција во меѓународното право, па за неа може да се каже дека е обичајно право кое создава обврски за државите, *ibid*

согласност со генерално прифатените принципи на правото.²⁰ Многу е важно дали нормата која ја регулира политиката успева да биде настрана од политиката.²¹ Некои теоретичари посочуваат примери за ваквата неусогласеност, како на пример забрана за воспоставување на политички партии или опции кои не се демократски, кои (забрани) по разни основи ги имаат дури и најдемократските држави што секако не е во духот на демократијата, односно тие рестрикции според нив можеби се покривка за репресија а меѓународното право, во однос на тоа не зазема никаков став.²² Често во човековата историја диктатурата (според нивните субјекти), обезбедувала многу реални бенефити (на пример заштита од хаос, етнички проблеми, национална дезинтеграција, отпор на странска пенетрација и доминација, дистрибутивна правда...), но кога еднаш се признае легитимноста на нетолеранцијата или заканата како суштина на демократијата, мора да се земе предвид како тоа понатаму ќе се одрази.

Оние теоретичари кои се спротивставуваат на наметнување на демократијата сметаат дека треба да се потсетат државите кои са залагаат за воспоставување на “подемократски” влади надвор, да не бараат од режимите во транзиција или од новите држави, повеќе отколку што и самите тие можат да прифатат за себе, во слични околности а ова може да претставува обид да се обезбеди фер третман за новите и кршливи демократии.²³ За разлика од нив, поддржувачите сметаат не треба да се остане беспомошен, додека узурпаторите се наметнуваат себеси и против волјата на популацијата. Во секој случај и покрај теоретските неусогласености, постои широк меѓународен консензус околу тоа кои од начините на управување се сметаат за нелегитимни. Секако теоретското разногласие не смее да е пречка за да се испратат мисии на терен кои ќе ги испитаат фактите според меѓународните инструменти за човекови права и ќе претставуваат основа за развој на општо прифатливи демократски

---

²⁰⁾ *ibid*

²¹⁾ Gregory H. Fox and Georg Nolte, *Intolerant democracies*, at *Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

²²⁾ За таа цел Фокс и Нолти ги разгледуваат случаите на нацистичка Германија и примерот на Алжир, кога опцијата која легално победила на избори, како иден чекор, настојува нив да ги укине или, пак, да го ограничи понатамошното право на избор на граѓаните и да си обезбеди пат кон дикатура и тоа преку користење на сосема демократски мерки, *ibid*

²³⁾ Види повеќе кај Gregory H. Fox and Georg Nolte, *Intolerant democracies*, at *Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

стандарди.²⁴

Заклучок

Како и секој друг општествен систем, така и демократијата е несовершен. Освен мајоризацијата, како наметнување на волјата на мнозинството на сметка на малцинството, во демократските општества може да постојат процедури кои сами по себе не се демократски, за кои меѓународното право не зазема никаков став. Ова особено е видливо во процедуралните аспекти на демократијата, односно кога демократијата е само сет на демократски процедури, за разлика од супстантивна демократија, во која демократската процедура не е цел сама за себе, туку алатка за креирање на општество, во кое граѓаните уживаат одредени есенцијални права.²⁵

Не постои универзален вид демократија. Ситуациите се единствени а апликацијата на принципите не предизвикува идентични последици во различни услови,²⁶ но сепак преовладува ставот дека меѓународното право во постколонијалното доба веќе не е слепо за природата на националните политички системи. Иако правото сè уште е несоодветно за да прокламира модел на демократија, кој би можел да биде универзално аплициран, а системот проаѓа низ транзиција, секако се надзираат одредени есенцијални елементи во однос на тоа што е, а што не е демократија.²⁷

БИБЛИОГРАФИЈА

Crawford J. (2000). *Democracy and the body of international law. Democratic Governance and International Law*. Fox. H.G. & Roth R. B. (eds). Cambridge University Press.

Crawford J. (2006). *The Creation of States in International Law*. Oxford

---

²⁴⁾ Brad R. Roth, Democratic intolerance: observations on Fox and Nolte, at *Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

²⁵⁾ Gregory H. Fox and Georg Nolte, Intolerant democracies, at *Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

²⁶⁾ Martti Koskeniemi, Whose intolerance, which democracy? at *Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

²⁷⁾ Gregory H. Fox and Georg Nolte, Intolerant democracies, at *Democratic Governance and International Law*, edited by Gregory H. Fox and Brad. R. Roth, Cambridge University Press, 2000

university press.

Dahl A.R. (1971). *Polyarchy: Participation and Opposition*. New Haven: Yale University press.

Fox. H.G. & Roth R. B. (2000). Intolerant democracies. *Democratic Governance and International Law*. Fox. H.G. & Roth R. B. (eds). Cambridge University Press.

Horowitz L. D. (2003). A Right to Secede?. *Secession and self-determination*, edited by Macedo S. & Buchanan A. (eds.) New York University press.

Kohli A. (2002). Self – Determination Movements in India at Self – determination of peoples. *Community, Nation and State in Interdependent World*, Danspeckgruber.W. (ed). Lynne Reinner Publishers, Inc.

Koskenniemi M. (2000). Whose intolerance, which democracy?. *Democratic Governance and International Law*. Fox. H.G. & Roth R. B. (eds). Cambridge University Press.

Lijphart A. (1999). *Patterns of Democracy, Government forms and performance in thirty- six countries*. Yale University.

Mullerson R. (2003). Sovereignty and Secession: then and now, here and there. *Secession and international Law, Conflict Avoidance and Regional Appraisals*. Dahliz J. (ed.), Asser press.

Nino S. C. (1996). *The Constitution of deliberative democracy*. Yale university press, New Haven & London.

Roth R. B. (2000). The illegality of pro - democratic invasion pacts. *Democratic Governance and International Law*. Fox. H.G. & Roth R. B. (eds). Cambridge University Press.

Roth R. B.(2000). Democratic intolerance: observations on Fox and Nolte. *Democratic Governance and International Law*. Fox. H.G. & Roth R. B. (eds). Cambridge University Press.

Thomas M. Franck M. T. (2000). Democratic Governance and International Law, Legitimacy and democratic entitlement. ?. *Democratic Governance and International Law*. Fox. H.G. & Roth R. B. (eds). Cambridge University Press.

Референтни документи

GA Res. 45/150 (1990) Enhancing the effectiveness of the principle of periodic and genuine elections.

Universal Declaration on Human Rights, 1948.

Treaty on European Union, 1992.

Report of the Secretary – General on the work of the Organization, GAOR, 52nd Sess., Supp. No. I (A/52/I), 1997.

Yoweri Museveni, Interview, Africa Report, Vol. XXXVIII, No 4 (July – August 1993).